

Nagyrabecsült Bucz Hunor Úr! A Térszínház Ünnepelt Társulata! Tisztelt Ünneplő Közönség!

Bizonyos életkorig könnyű elfogódottan állni az ünnepelt előtt, s nagy megtiszteltetésnek venni, azt a lehetőséget, hogy a méltatók között lehet az ember.

Magam lassan-lassan „kinövök” abból az életkorból, amikor a junior lelkesültségével tudom az eltelt, a megélt időt önmagában szemlélni, esetleg méltatni.

A negyvenöt esztendő Térszínház esetében az elkötelezettség a Szép, a Jó és az Igaz hármas egysége iránt, mint vezérelv, mindig és minden tevékenységükben kimutatható. Ha más nem is lenne, akkor maga ez az elvhűség is tiszteletreméltó volna.

Igen, de mi – a közönség – ennél sokkal többet kaptunk ünnepeltjeinktől, ezért is bánom teljes szívemből, hogy nem lehetek az ünneplők között, nem állhatok előttük, nem köszönhetem személyesen is ünnepeltjeinket, s a kézfogás, az ölelés személyességével – a kicsinél egy kicsivel többet – így most nem tudok visszaadni.

Barátainknál nemcsak a választott vezérelvek, hanem a közel 100 bemutatójuk – ezen belül 15 ősbemutató, 36 saját fejlesztésű darab, a több mint 7000 előadás olyan gyakorlati teljesítmény, amely a maga számszerűségében szerint is elismerésre méltó.

Művészi elképzeléseiket máig az jellemzi, hogy megteremtsek a nyelvi – pontosabban szólva az anyanyelvi – kifejezés, a látvány, a szó és a mozdulat, a zeneiség és a gondolati tagoltság egymást erősítő összhangját.

Az évi átlagosan 80 előadásból mintegy 60-at játszanak bázishelyükön, a Zichy-kastélyban – ezúton is köszönet a III. kerületi Önkormányzatnak a régóta nyújtott támogatásért –, a többi pedig utazó színházként. Az is kiemelendő ezen születésnap méltatásában, hogy az elmúlt húsz esztendőben több mint 100 alkalommal játszottak a határon túli magyarok vidékeken.

Gyakran adnak elő népszínházi körülmények között, búcsúban, népünnepélyeken. Nemzeti és keresztény ünnepeinkhez kapcsolódva megteremtettek egy olyan színjátéktípust, szertartásjátékot, amelyben a résztvevők önkéntelen bekapcsolásával, zenével, tánccal közösen játsszák el az ünnephez kapcsolódó történetet.

Mindehhez a középkori magyar nyelvet tanulmányozzák, a népi hagyományok és a népszínházi formák, így a vásári mutatványos formák, misztériumjátékok és mirákulumok, valamint passiók kutatását is elvégzik.

Színjátszásuk visszatérő, vagy akár állandónak is mondható elemei: a tér és idő szimbolikus, szakrális használata, az átváltozás rítusa, a báb - a maszk - az ember, a hang és a látvány kapcsolata.

A Nemzeti Színház megnyitóján 2002. március 15-én több száz nézővel együtt ünnepeltek így, míg Akadémiánk felkérésére 2012-ben – a Nemzeti Színház megalapításának 175. évfordulóján – szakmai közönség előtt a Bajor Gizi Színészmúzeum kertjében tették ugyanazt.

Művészetfelfogásukkal összekötik az eget és a földet, meghaladva a szekularizált világ hétköznapiságát, előadásaikkal megadva a teremtményi mivoltunk felismerésének ünnepnap emelkedettségét.

Ősbemutatóikkal – Lezsák Sándor: Nyolcvan vödör levegő, Csurka István: Írószövegségek harca, Vörösmarty Mihály: Bujdosók, Weöres Sándor: A kétféjű fenevad –, magyarországi bemutatóikkal – Páskándi Géza: A vigéc –, önálló fejlesztésű darabjaikkal – Magyarföldi szentek, Pinkó és a szegényember –, a népszínházi hagyományok megújítása terén végzett munkájukkal (Ezópus –

Heltai: Állati mesék, Bakarasz király – játék óriásbábokkal) gazdagabbá tették nemzeti színjátszásunkat, s így mindnyájunkat.

Művészetpedagógiai tevékenységükkel – mások mellett a rendhagyó irodalomórák, a pedagógusoknak szóló műhelyek – megteremtik a lehetőséget annak, hogy a jövőben is lehessen anyanyelvünkön színjátszás: közönséget formálni.

A fentiek mellett előadásokat szerveztek – többek között – Kodály munkásságáról, a Szent Korona tárgyi és eszmei történetéről, a Gulágról; ezen esetekben diszciplinális kereteket feszegetnek.

De a társművészetekkel való „barátság” okán például zenei esteket is tartanak, ezek során akadémikus vendégük volt Kallós Zoltán népzene kutató, Petrás Mária népdalénekes – iparművész is.

Az évtizedek során több elismerésben részesültek: 1998-ban elnyerték az év Legjobb Alternatív Színháza díját; a Térszínház igazgató-rendezőjének, Bucz Hunornak – a Radnóti-díj és a Magyar Kultúraért díj kitüntetettjének – 2000. augusztus 20-án Rockenbauer Zoltán kulturális miniszter úr adta át a Népművelésért díjat.

De, ha nem is oklevélben, plakettben kifejezést kapó elismerésük hány és hány van? Gondolok itt Hunor második verseskötetéről a Magyar Napló legutóbbi számában megjelent Kabdebó Lóránt írásra, ahol a Térszínház társulata is méltatást és biztatást kap, s azzal zárul az írás: „Megérdemelnék, hogy továbbra is életben tartsa őket közönségük.”

Ezt magam is így gondolom. Lassan két évtizede, hogy először láttam őket játszani Visegrádon, azóta civil feladatvállalásaimhoz kötődően ugyanúgy, mint akadémiai főútkárként több alkalommal magam is meghívtam őket. De több ez, mint szakmai kapcsolat, mint szimpátia.

Ha rájuk gondolok, az jut eszembe leányaim első színházi élményeit ők adták, s a mai estéhez kötődően a Tavalyi utolsó találkozásunk is, amikor Visegrádon játszották a ma is színre kerülő Páskándi-darabot.

Ez külön öröm számomra – kicsit olyan, mint amikor az ünnepelt ad ajándékot az őt köszöntőnek, hiszen itt és most a Térszínház születésnapja estjén, valamint a Magyar Kultúra Napjának ünnepén – Akadémiánk egyik alapítójának egyfelvonásosával ünnepel a Társulat és közönsége.

Amikor tavaly Visegrádon megnéztem az előadást, arra gondoltam, hogy a Vigéc-ben megjelenő materiális öncélúság, az embertársak eszköziesítése, az emberi kapcsolatok és érzések bagatellizálása mily’ szöges ellentétben áll az előadást befogadó – a magyar reneszánsz csúcsát jelentő – tér, a Királyi Palota épületének szellemi üzenetével.

De hazafelé menet öröm és remény töltött el: mert amíg ilyen művek és előadások közönség elé kerülnek, addig megvan a lehetősége, hogy a romokból – emberi kapcsolataink, közösségeink, nemzetünk, szélesebb értelemben vett hazánk, azaz az egykor szellemi és lelki értelemben is otthon adó kontinensünk – újra élő valóság legyen, úgy, ahogy ez a visegrádi Palota esetében megtörténhetett.

Mindezekért köszönetet mondok a Térszínháznak, s mindezekért köszöntöm őket megalakulásuk ünnepén, Isten éltesse a Társulat egykori és jelenlegi tagjait, valamint közönségüket!

Kelt Himnuszunk 193. születésnapján, Visegrádon.

Kucsera Tamás Gergely